

Vegleiðing	Dagfesting: 2. sept. 2013	5/2013
Til Almannaverkið	A. j. nr.	
	10/00241-13	
Heiti		
Vegleiðing til kunngerð nr. 18 um stuðul til hjálparráð frá 2010		

Innihaldsyvirlit

Innleiðandi.....	3
Kapitul 1 - Hjálparráð og málbólkur.....	3
1.1 Hvatt er hjálparráð?.....	3
1.2 Málbólkur.....	4
1.3 Brek ella varandi sjúka.....	4
Kapitul 2 - Treytir fyrir at fáa stuðul.....	4
2.1 Vera í arbeiði (nr. 1).....	5
2.2 Munandi bøta ella lætta (nr. 2 og 3).....	5
2.3 Lætta um gerandisdagin í heiminum (nr. 3).....	5
Kapitul 3 - Hvatt fevnir stuðulin um?	5
3.1 Bíligasta nøktandi hjálparráðið.....	5
3.2 Stuðulshættir	6
Kapitul 4 - Einstök hjálparráð	6
4.1 Ortopediskir skógvær.....	6
4.1.2 Ortopedisk fótinnlegg	7
4.2 Protesir, stuðulskorsett, knæbind o.a.	7
4.2.1 Arm- og beinprotesur.....	7
4.2.2 Bróstprotesur	8
4.2.3 Stuðulskorsett.....	8
4.2.4 Knæbind	9
4.2.5 Kompressíonssokkar	9
4.3 Hárkollar	10
4.3.1 Eyka sett, útskiftan og serlig viðurskifti	10
4.4 Tannprotetisk og ortodontisk tannviðgerð	10
4.5 Stuðul til brillur og linsur.....	11
4.5.1 Viðmerkingar til skjal 1 í kunngerðini	12
4.6 Varandi sjónbrek (veiksjónar-optik)	13
4.7 Serlig hjálpartól - útlán	13
4.7.1 Trijhólaði prutl	13
4.7.2 Koyristólar	14

ALMANNAMÁLARÁÐIÐ

4.7.3 Serligir stólar.....	14
4.7.4 Serlig kunningartökni sum hjálparráð.....	14
4.8 Meirútreiðslur til serlig klædnaplögg.....	15
4.9 Meirútreiðslur til serkost.....	16
Kapitul 5 - Stuðul til koyristól til persónar á stovni/sambýli.....	17
5.1 Treyt - persónligt tillagaður koyristólur.....	17
5.2 Treyt - tørv á koyristólinum största partin av degnum	17
5.3 Koyristólur sum útlán	18
Kapitul 6 - Hjálpartól sum útlán og leiðbeining í nýtslu	18
6.1 Hjálpartól sum útlán.....	18
6.2 Endurnýtsla av hjálpartólum	18
6.3 Leiðbeining í nýtslu av hjálpartólum	18
Kapitul 7- Útskiftan, eyka hjálparráð, rakstur o.a.....	19
7.1 Útskiftan, eyka hjálpitól og umvæling.....	19
7.2 Útskiftan.....	19
7.3 Eykahjálparráð/tól.....	19
7.4 Umvæling.....	20
7.5 Rakstur av hjálpartólum.....	20
7.6 Trygging.....	20
Kapitul 8 - Málsviðgerð	21
8.1. Útvegan áðrenn játtan	21
8.2 Læknaváttanir	21
8.3 Avgerðir	21
8.4 Umboðan og hjásitari	21
8.5 Kæruvegleiðing.....	22
Gildiskoma	22

Innleiðandi

Stuðul til hjálparráð

Stuðul til hjálparráð verður veittur sambært § 18 b í lög um almenna forsorg (forsorgarlógin) og sambært nærri reglum í kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð.

Stuðul til hjálparráð er óheftur av figgjarviðurskiftum

Stuðul til hjálparráð er ikki tengdur at figgjarstøðuni ella upphaldsgrundarlagnum hjá umsökjaranum, og játtanin er skattafri. Stuðul til hjálparráð er kompensátiósveiting.

Markamót

Viðvíkjandi ásetingunum um markamót í § 18 b, stk. 5 og 6 í forsorgarlógin og §§ 7 og 8 í kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð, verður víst til vegleiðing nr. 1/2010 um markamót.

Fyribils nýtsla

Stuðul verður ikki veittur til fyribils nýtslu av hjálparráðum eftir forsorgarlógin. Um talan er um fyribils tørv á hjálpartólum t.d. sum liður í sjúkuviðgerð, skal persónur vísast til heilsuverkið.

Umsiting av skipanum við hjálparráðum

Almannaverkið umsitar skipanina við hjálparráðum og hjálpartólum.

Tó er tað Hoyriklinikkin á Landssjúkrahúsini, sum tekur avgerð um játtan av stuðli til hoyritól og um ískoyti til keyp av hoyritólum frá privatum góðkendum veitara. Víst verður til kunngerð nr. 96 frá 2008 um stuðul til hoyritól og rundskriv um umsiting av hoyritólum frá 2008.

Kapitul 1 - Hjálparráð og málbólkur

1.1 Hvat er hjálparráð?

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:

§ 1.

Stk. 3. Hjálparráð eru miðlar, tól, lutir, útgerð o.l., sum eru framleidd ella verða nýtt til at bøta um brek/sjúku sbrt. stk. 1.

Stk. 4. Hjálpartól eru hjálparráð, ið kunnu endurnýtast, og hesi verða veitt sum útlán.

Stk. 5. Stuðul til hjálparráð annars, verður veittur sum stak ella framhaldandi stuðul til keyp av hjálparráði, ið verður at meta sum ogn hjá viðkomandi.

§ 2. Vanligt innbúgv ella brúkslutir eru ikki at skilja sum hjálparráð sbrt. § 1, stk. 1, hóast hesi verða nýtt í eini serstøðu.

Hugtakið hjálparráð fevnir um hópin av tónum og lutum, sum verða nýtt til at bøta um likamligt ella sálarligt brek ella sjúku, ið hevur við sær skerdan virkisførleika.

Við hjálparráð sambært § 18 b er at skilja, bæði kropsborin hjálparráð sum t.d. brillur, ymiskar protesur og serligur fótþúni, men eisini um hjálpartól, ið verða veitt til útláns, sum t.d. samskiftisútgerð, røktarsengur og ymisk flutningstól.

Hjálparráð, ið kunnu endurnýtast eru hjálpartól, ið verða veitt sum útlán, sí kap. 6.

Vanligt innbúgv ella brúkslutir eru ikki at skilja sum hjálparráð, hóast hesi verða nýtt í eini serstöðu (§ 18 b, stk. 4 í forsorgarlógin).

1.2 Málbólkur

Málbólkurin fyrir skipanina við hjálparráðum, eru persónar við varandi virkistarni orsakað av viðföddum ella íkomnum breki ella sjúku. Talan kann eisini verða um fylgjur eftir vanlukku, sum ger hjálparráð neyðugt.

Dómir um brek, ið kunnu viðföra varandi virkistarn: menningartarn, rørslutarn, heilaskaði, talutrupulleikar, vantandi ella vánalig sjón og vantandi ella vánalig hoyn.

Dómini eru ikki tømandi, og hóast orsókin til virkistarnið ofta er ein læknaliga staðfest sjúka/brek, ið sigur frá einum varandi tarnaðum likamligum ella fatanarligum virkisførleika, er tað kortini ein heildarmeting av virkistarninum í mun til gerandisdagin, og tørvin á hjálparráðum í hesum høpi, sum avgerð, um stuðul kann veitast. Avgerandi er sostatt ikki um viðkomandi hevur brek, men um viðkomandi brek hevur virkistarn við sær, ið hevur við sær munandi avleiðingar fyrir viðkomandi í gerandisdegnum, sí kap. 2.

1.3 Brek ella varandi sjúka

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:

§ 1.

Stk. 2. Við brek og varandi sjúku er at skilja, at útlit ikki eru til, at heilsuviðurskiftini fara at betrast, og at tað tí frameftir fer at vera varandi tørvur á at bøta um brekið/sjúkuna.

Treyt fyrir at fáa stuðul til hjálparráð eftir forsorgarlógin er, at viðkomandi persónur, sum hevur brek ella varandi sjúku, hevur varandi tørv á hjálparráði.

Talan skal vera um *varandi* virkistarn. T.e., at útlit ikki eru til, at heilsuviðurskiftini fara at betrast, og at tað tí frameftir fer at vera varandi tørvur á at bøta um virkistarnið. Vanliga er sjúkan/brekið alt lívið.

Kapitul 2 - Treytir fyrir at fáa stuðul

Forsorgarlógin, § 18 b:

Stuðul verður veittur til hjálparráð til persónar við virkistarni, orsakað av likamligum ella sálarligum breki ella varandi sjúku, um hesi:

- 1) eru neyðug fyrir at vera í arbeiði,
- 2) munandi bøta um varandi avleiðingar av sjúkuni/brekinum, ella
- 3) munandi lætta um gerandisdagin í heiminum.

Neyðugt er ikki at lúka allar tríggjar treytirnar, men ein av nevndu treytum skal verða lokin:

2.1 *Vera í arbeiði (nr. 1)*

Umstøðurnar skulu vera soleiðis, at hjálparráðið er ein fyritreyt fyrir, at umsókjarin yvirhövur kann vera í vinnu ella hava tilknýti til arbeiðsmarknaðin.

2.2 *Munandi bøta ella lætta (nr. 2 og 3)*

Hjálparráðið skal kunna bøta *munandi* um tær varandi avleiðingarnar av sjúkuni/brekinum ella lætta *munandi* um gerandisdagin í heiminum. Metingin av hesum tekur ítökiliga stöði í viðurskiftunum hjá umsókjaranum. Spurningurin, hvort treytin *munandi* er lokin, verður avgjördur eftir einari heildarmeting av, á hvønn hátt ávísa hjálparráðið bøtur um virkistarnið hjá umsókjaranum. Í metingini kann dentur t.d. leggjast á heilsu og sosialu stöðuna, týdningin, ið hjálparráðið hefur fyrir at bøta um möguleikarnar at kunna liva eitt lív sum onnur í sama aldri og í somu lívsstöðu, og um tað möguliga finnast aðrir háttir at bøta um virkistarnið.

Tað avgerandi er, um tørvurin á hjálparráðnum samanborið við staðfesta virkistarnið er soleiðis, at hjálparráðið veruliga bøtur um varandi virkistarnið ella munandi lættir um gerandisdagin í heiminum.

Við hesum verður dentur lagdur á avleiðingarnar av tarnaða likamliga ella fatanarliga virkisførleikanum, heldur enn slag og vavi av sjukuni/brekinum.

2.3 *Lætta um gerandisdagin í heiminum (nr. 3)*

Tá ið mett verður um kravið, at hjálparráðið skal lætta munandi um gerandisdagin í heiminum, kann millum annað leggjast dentur á nyttuna og týdningin av hjálparráðnum fyrir uppihaldið hjá tí virkistarnaða í heiminum. Her verður hugsað um, hvønn týdning hjálparráðið hefur fyrir möguleikarnar hjá viðkomandi at klára seg utan hjálp frá øðrum, og fyrir möguleikarnar framhaldandi at klára seg og verða verandi í eignum heimi.

Umframta hetta kann dentur leggjast á týdningin, ið hjálparráðið hefur hjá teimum, sum dagliga hjálpa umsókjaranum í heiminum. Talan kann vera um eina lyft ella serliga song, sum ein røktari ella ein familjulimur brúkar í røktini av umsókjaranum.

Tá ið mett verður um tørvin á hjálparráðum, skal atliti verða tikið at sosialu umstøðunum, herímillum um umsókjarin hefur hjúnafelaga og børn. Sostatt verður væntað, at t.d. hjúnafelagin ella børn hjálpa til í útinnan av uppgávum í heiminum. Tað almenna kann tó ikki krevja av børnum hjá persóni við virknistarni, at tey arbeiða meira í heiminum enn onnur børn á sama aldri gera. Tað almenna kann heldur ikki krevja, at hjúnafelagi arbeiðir meira í heiminum, enn hvat vanligt og rímiligt er.

Kapitul 3 - Hvat fevnir stuðulin um?

3.1 *Bíligasta nøktandi hjálparráðið*

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:

§ 3. Stuðul verður veittur til bíligasta nøktandi hjálparráðið.

Í viðgerðini av umsóknini skal greiða fáast á, hvat fyrir virkistarni hjálparráðið skal bøta um, og hvørjir möguleikar finnast, ið kunnu bøta um virkistarnið við atliti at støðuni hjá umsókjaranum.

Stuðul skal latast til bíligasta nøktandi hjálparráðið við stöði í eini heildarmeting av stöðuni hjá umsøkjaranum. Tá ið mett verður um hetta, skulu m.a. upplýsingar um tørvin og heilsustöðuna hjá umsøkjaranum vera við í metingini. Í metingini verður hædd tikið fyrir atlitum nevnd í kap. 2.

Harumframt koma upplýsingar um góðskuna av hjálparráðnum, um rakstrardygdina, um rakstrarútreiðslur, um haldförið, krøv til tænastu og umvælingarmöguleikar.

Hjálparráð kunnu vera til umsøkjarans egna nýtslu, t.d. protesur, hækjur, koyristólur, ella til nýtslu hjá øðrum, ið hjálpa umsøkjaranum í gerandisdegnum, t.d. tá ið umsøkjarin skal lyftast.

3.2 Stuðulshættir

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:

§ 1.

Stk. 4. Hjálpartól eru hjálparráð, ið kunnu endurnýtast, og hesi verða veitt sum útlán.

Stk. 5. Stuðul til hjálparráð annars, verður veittur sum stak ella framhaldandi stuðul til keyp av hjálparráði, ið verður at meta sum ogn hjá viðkomandi.

Stuðul verður veittur sum útlán ella sum stuðul til stak ella framhaldandi stuðul til keyp av hjálparráði.

Tá ið talan er um stuðul til keyp av hjálparráði, kannar Almannaverkinum prísin hjá í minsta lagi tveimum veitarum, og ásetur við stöði í hesum ein vegleiðandi pris fyrir veitingar fevndar av kunngerðini. Tað skulu serligar grundgevingar til, um stuðul skal játtast til veitingar dýrari enn ásett.

Hjálparráð, ið kunnu endurnýtast, verða veitt sum útlán og verða hesi nevnd hjálpartól. Tað snýr seg serliga um standardiseraði hjálpartól, sum ikki eru serliga persónliga tillagaði. Talan kann t.d. vera um sengur og lyftur. Eisini er gallandi, at hjálpartól, sum verða veitt sum útlán, skulu latast aftur, tá ið umsøkjarin ikki hevur tørv á tí longur.

Kapitul 4 - Einstök hjálparráð

4.1 Ortopediskir skógvær

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:

§ 14. Stuðul verður veittur til útreiðslur av ortopediskum skógvum til persónar við varandi og umfatandi fótavskapi sbrt. fylgiskjali 2.

Stk. 2. Persónar, ið eru 18 ár og eldri rinda sjálvir 1.000 kr. fyrir hvørt parið, og fyrir børn og ung undir 18 ár, verður rindað 400 kr. fyrir hvørt parið.

Stk. 3. Stuðul sbrt. stk. 1 verður fyrstu ferð veittur til tvey pør av skóm, og hereftir til eitt par um árið umframtil til inniskógvær. Harumframt kann stuðul verða veittur til eitt par av arbeiðsskóm árliga, um arbeiðið er av einum slíkum slag, at tørvur er á tí.

Stk. 4. Um serlig orsök er til tess, kann stuðul veitast til fleiri pør av skóm enn ásett sbrt. stk. 3.

Stk. 5. Stuðul verður veittur til umvælingar av ortopediskum skóm.

Stk. 6. Stuðul verður veittur til ortopedisk fótinnlegg til vanligar skógvær, um hetta børir um avleiðingarnar av fótavskapi hjá umsøkjara, og um umsøkjarin annars hevði verið ávistur til at

nýta ortopediskar skógvar.

Ortopediskir skógvar eru skógvar, sum eru framleiddir sambært törvinum hjá einstaka persóninum, og serligir verksmiðjuframleiddir skógvar, sum varða um fótavskap ella verða nýttir í sambandi við bandagering (hylkiskógvær). Fyritreytirnar fyrir játtan av stuðli síggjast á fylgiskjali 2 til kunngerðina um hjálpparráð.

Hjálp kann veitast persónum, ið eru ovurviðkvæmir fyrir t.d. límtarfari og tilfari í smb. við garvan av vanligum skóm.

Fyri persónar, ið orsakað av muni í beinlongd ella sum fylgja eftir bruna í æðrum, hava tørv á antin hækkan av skóm ella ortopediskum skóm, er tað ein treyt fyrir játtan, at sjúkan skal vera at meta sum likamligt brek, varandi sjúka ella fótavskap.

Við fyrstu játtan verður mælt til, at eykaskógvær fyrst verða játtar og útvegaðir eftir trimum mánaðum við atliti at tillaging.

Er tørvur á ortopediskum skóm til ymsar árstíðir og endamál, skal tað skjalprógvast, at persónurin í storrri mun hevur tørv á hesum.

Stuðul kann veitast til solling og umvæling av ortopediskum skóm. Tað er hóskandi at lata framleiðaran av skógvínnum fremja umvælingina, tí leisturin til skógvín kann gera umvælingina best hóskandi. Endamálið er at økja millumbilið millum útskiftingar av skógvunum. Játtan av nýggjum skóm kann tó ikki treytast av, at gamli skógvurin fyrst verður umvældur.

Stuðul verður fyrstu ferð veittur til tvey þor av skóm, og hereftir til eitt par um árið umframt inniskógvær og skógvær til arbeiðsbrúk, um arbeiði er av slíkum slag, at tørvur er á hesum. Eru serlig viðurskifti (slag av arbeiði, serlig brek), ið hava við sær storrri ella serligt slit, ið økir tørvin á útskifting, kann sbrt. § 14, stk. 4 veitast stuðul til fleiri þor av skóm enn ásett sbrt. stk. 3.

Við serlig orsök sbrt. stk. 4 er eisini at skilja serlig viðurskiftir, ið gera seg galddandi fyrir børn.

Stuðul verður ikki veittur til verksmiðjuframleiddar skógvar til børn við bleytum flatfótum.

4.1.2 Ortopedisk fótinnlegg

Stuðul verður veittur til ortopedisk fótinnlegg til vanligar skógvar um hetta bøtir um avleiðingarnar av fótavskapi hjá umsókjara, og um umsókjari annars hevði verið ávistur til at nýta ortopediskar skógvar.

Bøtir fótinnlegg ella serlig tillaging av vanligum skóm nøktandi um brekið, verður hetta játtar heldur enn ortopediskir skógvar.

Stuðul verður ikki veittur til fótinnlegg til persónar við flatfótum.

4.2 Protesir, stuðulskorsett, knæbind o.a.

4.2.1 Arm- og beinprotesur

Til persónar, ið vanta arm ella bein, verður stuðul veittur til arm- og beinprotesur.

Protesur fyrir partar av arminum, t.d fingrar ella hond, eru eisini at meta sum armpresur. Somuleiðis eru protesur fyrir fót ella tær, at meta sum beinprotesur. Í fórum kann ortosa til alt beinið vera at meta sum hjálpparráð.

4.2.2 Bróstprotesur

Stuðul kann veitast til bróstprotesur, tá annað ella bæði bróstini eru skorin burtur. Ein ítökilig meting av fysisku og kosmetisku bágunum av einari skurðviðgerð, har partar av bróstinum eru varðveittir, kann somuleiðis heimila stuðul til partvísa protesu.

Kvinnur, sum av aðrari orsök mangla bróst, hava somuleiðis rætt til protesur ella partvísa protesur.

Garantiið frá framleiðaranum er vegleiðandi fyrir, nær útskiftan er neyðug. Vanliga er garantiið longri, tá talan er um skapfastar bróstprotesur.

Viðv. bróstprotesum, sum verða innopereraðar, verður víst til sjúkrahúsverkið.

Stuðul verður ikki veittur til serligar protesu-brósthaldarar ella baðidraktir.

4.2.3 Stuðulskorsett

Stuðulskorsett eru ortopedisk hjálpparráð við eini umlættandi, rættandi ella stuðlandi funktión.

Hjálp verður veitt, tá tað er staðfest, at ongir viðgerðarmöguleikar eru, at sjúkan/brekið er varandi, og at stuðulskorsettið bætir munandi um avleiðingarnar av brekinum.

Sum dömi um, nær stuðul verður veittur til stuðulskorsett, kunnu nevnast:

1. stórar slitgiktabroytingar í rygginum
2. degeneratið av discus í lendapartinum (degeneratio disci intervertebralis)
3. skeivleiki í rygginum við snaring og boygging til síðuna (scoliosis)
4. umfatandi og varandi bruni í liðunum millum breiðageisla og mjódn (spondylitis ankylopoietica - Bechterews sjúku)
5. tá ryggjageisli gliður fram um geislan niðanfyri, og skurðviðgerð ikki hefur givið nøktandi úrslit (spondylolisthesis)
6. beinbroyskni (osteoporosa)
7. svinn av ryggvøddum (muskeldystrofi)
8. likamliga fjølbrekað börn

Sjúkan nevnd undir pkt. 2 má ikki samanberast við discusprolaps, ið kann staðfestast við myleografi/CT-skanning av lendunum.

Hjálp verður veitt til individuelt tilpassað ella liðugt framleidd stuðulskorsett.

Hjálp kann veitast til eyka korsett, m.a. grundað á atlít at reinföri.

Henda kropsbroytingar orsakað av sjúkuni ella tí vektin broytist, kann nýtt korsett játtast.

Fyrstu ferð sökt verður um stuðul eiga læknaligir upplýsingar (frá skurðlækna, ortopedi e.l.) at útvegast.

Hjálp verður ikki veitt til stuðulskorsett, sum eru liður í sjúkuviðgerð, t.d. til fyribils rætting.

4.2.4 Knæbind

Tað er ein treyt fyrir játtan av knæbindum, at allir viðgerðarmöguleikar eru troyttir.

Knæbind kunnu t.d. játtast, tá talan er um hesar sjúkur/brek:

- óvanliga leysar knæskeljar sum viðfött brek
- krossbandsskaðar, sum hava við sær tørv á framhaldandi nýtslu av t.d. bindum, so knæið ikki verður ov nögv toygt (hyperekstensionshindrende bandage)

4.2.5 Kompressiónssokkar

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálpparráð:

§ 15. Stuðul verður veittur til kompressiónssokkar til persónar við ringari, varandi sjúku í blóðrenslinum.

Stk. 2. Stuðul verður veittur til 2 þør um árið, og er egingjaldið 200 kr. fyrir hvørt parið.

Kompressiónssokkar hava söguliga sæð avloyst fyrr brúktu bandagurnar við sinklímbindum og serliga strammum stuðulsbindum. Tí verða kompressiónssokkar mettir sum eitt slag av bindum. Stuðul kann veitast til kompressiónssokkar, tá talan er um ringar varandi sjúkur í blóðrenslinum við:

1. umfatandi trupulleikum av áraknútum, sum ikki minka aftaná neyðuga viðgerð
2. varandi avleiðingum av blóðtøppum í beinum ella ørmum
3. varandi hovnan orsakað av avleiðingum av stráluviðgerð
4. kroniskt ødem (vesku) í beinunum orsakað av, at æðrar og fráførandi lymfukør varandi ikki virka nóg væl

Kompressiónssokkar fáast við ymiskari trýsteffekt (kompressión) alt eftir fylgjunum av sjúkuni. Hetta er tó ikki avgerandi fyrir, um stuðul kann veitast. Tað, sum er avgerandi, er um hjálpparráðið, kompressiónssokkarnir, bøta um eina ringa varandi sjúku í blóðrenslinum.

Tørvur kann somuleiðis vera á kompressiónssokkum til armarnar.

Vanliga er tørvur á at hava eyka sokkar.

Stuðul verður ikki veittur eftir forsorgarlögini til stuðulssokkar o.t., sum verða nýttir við lættari beintrupulleikum, irritatiónum og órógv í beinunum ella fyrir at fyribryrgja æðrasjúku.

4.3 Hárkollar

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálpparráð:

§ 16. Stuðul verður veittur til hárkoll til persónar við varandi sjúku, ið hevur við sær munandi hártap.

Stk. 2. Persónar, sum mugu nýta hárkoll alla tíðina, fáa stuðul til 2 hárkollar árliga.

Stk. 3. Fyri persónar 18 ár og eldri er egingjaldið 3.000 kr. árliga.

Nærum allir hárkollar verða í dag framleiddir av tólíki (kunstfiber).

Hárkollar til menn, verða nærum allir framleiddir serliga til hvønn einstakan, orsakað av ymisháttáðari plasering av hárinum á skallanum hjá monnum.

Toupé (partvísur hárkollur) skal viðgerðast eftir vanligu treytunum, og tí er egingjald ikki galdandi. Vanliga verður játtað gjald til ein toupé um árið.

4.3.1 Eyka sett, útskiftan og serlig viðurskifti

Hárkollar til kvinnur eru antin verksmiðjuframleiddir ella serliga framleiddir til hvørja einstaka kvinnu. Tað er ikki stórvegis prísmunur á hesum báðum. Tørvur kann vera á passing og seting av hárkollum til kvinnur, og er tí ofta ørvur á eyka hárkolfi.

Hárkollar, framleiddir av tólíki, halda vanliga 1 ár, men viðurskifti hjá einstaka persóninum, sum t.d. nógvur sveitti frá hárbotni, kann hava við sær, at hárkollurin slítist skjótari, og tí má skiftast týttari út.

Er talan um fólk, sum als onki hár hava, og tí mugu nýta hárkollin alla tíðina, verður játtað gjald av 2 hárkollum árliga.

Persónar, sum eru ovurviðkvæmir fyri tilevnaðum tilfari, kunnu hava ørv á, at hárkollurin verður fóðraður við klæði úr bummull við eykakostnaði.

Er talan um atypiskt høvuðskap, má hárkollurin skapast til einstaka persónin.

Stuðul verður ikki veittur, tá talan er um vanligan hármis - sum t.d. máni hjá monnum.

Fólk, sum missa hárið í eina tíð, meðan tey eru í sjúkuviðgerð, t.d. fyri krabbamein, fáa hárkoll frá heilsuverkinum.

4.4 Tannprotetisk og ortodontisk tannviðgerð

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálpparráð:

§ 18. Stuðul verður veittur til tannprotesir og ortodontiska tannviðgerð, um talan er um funktionelt oyðileggjandi ella kosmetiskt misprýðandi avleiðingar av:

- 1) vanlukkutreytaðum skaða á tyggiorgan (tenn, munn, kjálkabein og umgenvandi vevnað),
- 2) neyðugari læknaligari ella tannlæknaligari viðgerð, sum hevur við sær skaðar á tyggiorgan, ella
- 3) viðföddum álvarsligum skeivleikum, sum ávirka tyggigagnið.

Stk. 2. Tannprotesir sbrt. stk. 1 fevnir bæði um avtakiligar og ikki avtakiligar tannprotesur. Við

protesu er at skilja eitt uppískoyti ella ein afturatlegging.

Stk. 3. Stuðul verður veittur til viðgerð, sum er neyðug til gerð og fastgerð av tannprotesum sbrt. stk.1, ið ikki er at meta sum sjúkrahúsvirksemi.

Stk. 4. Stuðul verður ikki veittur til viðlíkahald av tannprotesu sbrt. stk. 1.

Stk. 5. Stuðul verður bert veittur sbrt. stk. 1, nr. 1 um trygging ikki tekur við.

Stuðul verður veittur til tannprotesir og ortodontiska tannviðgerð sbrt. § 18 í kunngerðini.

Stuðul verður veittur til viðgerð, sum er neyðug til gerð og fastgerð av tannprotesum, men ikki til tann partin, ið er at meta sum sjúkrahúsvirksemi.

Við ortodontiska tannviðgerð er at skilja tannrætting. Stuðul til ortodontiska tannviðgerð verður bert veitt so leingi, sum tað eru fólk, ið orsakað av vantandi skipanum við barnatannrøkt ikki hava fингið neyðuga tannviðgerð á barna- og ungdómsárum. Í dag eru væl útbygdar skipanir við barnatannrøkt, ið Heilsumálaráðið varðar av. Ábyrgdin fyrir ortodontiskari barnatannrøkt er tískil hjá Heilsumálaráðnum, men í og við at persónar framvegis eru, sum orsakað av aldri, ikki eru fevnd av barnatannrøktini og ikki hava fингið neyðuga viðgerð á barnaárum, so verður stuðul veittur til ortodontiska tannviðgerð sum stuðul til hjálparráð.

Stuðul verður tó bert veittur til nevndu tannviðgerðir um ein av treytunum sbrt. 1-3 er lokin. Vist verður annars til oman fyrir standandi treytir í § 18 í kunngerðini.

Bítiskinnarar koma ikki undir ásetingarnar í hesi kunngerð.

4.5 Stuðul til brillur og linsur

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:

§ 12. Stuðul verður veittur til brillugløs og linsur, um tað kann bøta um fylgjurnar av eini varandi medisinskari, optiskari eygnasjúku, sambært fyrirtreytunum í fylgiskjali 1.

Stk. 2. Stuðul sbrt. stk. 1 verður ikki veittur, um talan bert er um ein optiskan sjónsfeil.

Stk. 3. Afturvendandi stuðul til brillur og serlinsur, verður veittur í mun til vanligt slit ella í mun til læknaliga meting um týðandi broyting í sjón, orsakað av eygnasjúku sbrt. stk. 1, sambært fyrirtreytunum í fylgiskjali 1.

Stuðul til brillugløs og linsur eftir hesari áseting er treytaður av, at talan er um læknafrøðiligt lýsta varandi eygnasjúku sbrt. fylgiskjali 1 í kunngerð um stuðul til hjálparráð.

Stuðul verður ikki veittur til brillugløs og linsur, har tørvurin einans er grundaður á optiska orsøk. T.e. tá ein persónur hevir tørv á brillum og linsum, einans tí hann er langsýntur, nærsýntur, hevir bygningsfeil ella ymiska optiska styrki á eygunum. Stuðul verður heldur ikki veittur persónum, ið eru skurðviðgjørdir øðrumegin ella báðumegin fyrir gráan eygnastar, sum er íkomin í vaksna lívinum, tvs. frá 18 ára aldri. Stuðul kann tó veitast til brillur og linsur eftir ásetingunum í § 15 stk. 2 í forsorgarlögini og § 12 í almannapensjónslögini (pensjónistar), men tá er talan um stuðul til neyðugar sjúkuútreiðslur útfrá einari meting av figgjarstøðuni hjá umsøkjanum.

Meginreglan er, at stuðul kann veitast til brillugløs og linsur, orsakað av eygnasjúkunum, ið eru nevndar í pkt. 1-13 í fylgiskjali 1 í kunngerðini um stuðul til hjálparráð. Tað kunnu tó vera fóri,

har stuðul kann veitast, orsakað av øðrum eygnasjúkum enn teimum nevndu, víst verður til pkt. 14 í fylgiskjalinum. Hetta tá ein ítökilig meting vísis, at fylgjurnar av hesum sjúkum eru samanberandi við tær sjúkur, ið eru nevndar í skjalinum. Í slíkum fórum verða avgerðirnar grundaðar á tilmæli frá eygnalækna á Landssjúkrahúsinum.

Fólk, ið hava eina av nevndu eygnasjúkunum hava ofta tørv á serbrillugløsum og serlinsum, sum krevja høgan seroptiskan fakkunnleika til áseting og tillaging.

Nakrar av eygnasjúkunum, nevndar í fylgiskjali 1 til kunngerðina, hava við sær fyribrigdi av blendan (ljósviðkvæmi), sum kunnu bøtast fyrir við medisinskum filturglassi, sum finst í ymsum tilevningum. Filturglas er brilluglas við serligum ljós-absorberandi eginleikum, sum minka munandi um ljósblendan, og geva eina betri sjónarstyrki. Medisinsk filturgløs kunnu veitast óansæð styrki. Avmarkingin av persónskaranum ger tað eyðsæð, at neyðugt er at útvega upplýsingar um sjúkuavgerð og sjúkueyðkenni. Brillustellið er í hesum fórum ein partur av hjálparráðnum, og tí verður stuðul veittur til brillustell og -gløs.

4.5.1 Viðmerkingar til skjal 1 í kunngerðini

Til pkt. 1. Hjálparráðið er ofta ein serframleidd linsa.

Til pkt. 2. Hjálparráðið er ofta ein serframleidd litað linsa - diafragmallinsa/irislinsa.

Til pkt. 3. Hjálparráðið er ofta ein serframleidd linsa.

Til pkt. 4. Hjálparráðið er ofta ein bandagulinsa við protektivum virknaði við ella uttan styrki.

Til pkt. 5. Hjálparráðið er ofta ein málað linsa ella eygnaprosesa.

Til pkt. 6. Her snýr tað seg um fylgjur av skaðatilburði, heilabløðing ella lammils. Hjálparráðið er ofta okklusíonslinsa ella brillur við sterkum prismuvirknaði.

Til pkt. 7. Her snýr tað seg um ovurviðkvæmi fyrir ljósi, ið ger persónin avlamnan, og kann bøtast fyrir við serligum spektralum filturgløsum.

Til pkt. 8. Her snýr tað seg um persónar, ið eru ógvuliga nærsýntir, langsýntir ella hava ógvusligan bygningsfeil. Markið við. styrkini á serframleiddum brillugløsum ella serlinsum, er umleið +/- 16/17 dioptr., har brilluglassið hevur mesta styrki, ella 5–6 dioptr. í sylinderavirði, tó treytað av tóknifrøðiligu menningini.

Til pkt. 9. Her snýr tað seg um sjónbrekað børn og ung, sum inntil 18. árið eru skrásett í sjónarskránni við Kennedy Instituttet – Statens Øjenklinik. Skráseting er treytað av, at sjónarstyrkin í mesta lagi er 6/18 (0,3) á betra eyganum. Hesi børn og ung hava brúk fyrir nögvum ymiskum sjónarhjálparráðum, herímillum rættandi optikki í brillum og linsum.

Til pkt. 10. Hjálparráðið er ofta ein linsa, tí afakibrillur gera avlamnið verri, við tað at partar av sjónarvíddini fella burtur.

Til pkt. 11. Hjálparráðið er ofta ein linsa, tí brillur, ið rætta sjónina hjá persóni, ið er ógvuliga nærsýntur (excessiv myopi), gera avlamnið verri við kikarasjónarvídd.

Til pkt. 12. Hjálparráðið er eitt serligt brillustell ella ein serlinsa, har ein boyli, ið lyftir eygnalokinum, kann setast á.

Til pkt. 13. Hjálparráðið er ofta brillur við endamálínunum at fyribyrja varandi niðursetta sjón (amblyopi) við at rætta langsýnið sum mest, meðan sjónin enn letur seg ávirka.

Til pkt. 14. Eygnalækni metir um onnur eygnasjúka hefur fylgjur, ið kunnu samanberast við fylgjurnar av teimum sjúkum, ið eru nevndar.

4.6 Varandi sjónbrek (veiksjónar-optik)

Tørvurin á veiksjónar optikki kemur vanliga í, tá sjónarstyrkin er 6/18 (0,3) ella minni.

Veiksjónar-optik (serlig optisk hjálparráð) er í fyrsta lagi optik við økjandi virknaði, lupper, luppbrillur, kikarar, kikarabrillur og samansetingar av hesum. Økingin ella styrkin er tilskilað á sökta hjálparráðnum, og er orðað sum dioptrivirði (D) ella sum x (falda).

Er munurin (additionen) millum frástøðustyrkið og lesistyrkið minst 4 dioptr., kann stuðul veitast til luppbrillur.

Tá stuðul verður veittur til luppbrillur, kikarabrillur og medisinsk filturgløs, verður stuðul eisini veittur til brillstell og mögulig kám gløs ella balansugløs.

Talan kann eisini vera um tól, ið víðka sjónarvíddina og náttkikarar.

Hjá brúkarum av veiksjónar optikki er arbeiðsfrástøðan, t.d. tá tey lesa og skriva, ofta sera stutt, alt eftir brennimálínunum hjá linsuni. Hetta ger arbeiðsstøðuna strævna, tá lisið verður leingi. Tað kann tí gerast neyðugt við optikstuðlandi hjálparráðum, sum t.d. serligum ljósi, skráplátu, kladduhaldara o.l.

Persónar, ið á ongan hátt kunnu fáa lesisjón við at brúka seroptik, brúka CCTV, ið er eitt elektron-optiskt hjálparráð.

Endamálið við at játta stuðul til CCTV-útgerð, er, at geva viðkomandi persónum möguleika at samskifta utan stuðul frá øðrum. Tað er tí avgerandi fyrir játtanina, um tað ber til at bøta um vantandi evnir at samskifta, og normalisera gerandisdagin hjá umsøkjaranum við hesi útgerð at vaksa um tekstir og myndir.

CCTV-útgerð, sjónvarpskikarabrillur og náttkikarar verða veitt sum útlán.

4.7 Serlig hjálpartól - útlán

4.7.1 Tríhjólaði prutl

Persónar, sum orsakað av skerdum fórleika at ganga, bara megna at ganga heilt stuttar teinar, og ikki megna at brúka tríhjólaða súkklu, kunnu fáa tríhjólað prutl játtað sum útlán.

Tað er ein treyt, at nýtslan í hvørjum einstökum fóri verður mett at vera ráðiligr – bæði í mun til heilsuna og ferðsluna.

Játtanin er treytað av, at umsøkjarin teknar lögásetta ábyrgdartrygging og ber útreiðsluna av hesum. Krav kann ikki setast um kaskotrygging.

4.7.2 Koyristólar

Hevur persónur, sum býr heima, tørv á einum koyristóli, kann stuðul veitast, um viðkomandi lýkur treytirnar í kap. 2. T.v.s. at persónurin hevur virkistarn orsakað av likamligum ella sálarligum breki ella varandi sjúku, og koyristólurin

1. er neyðugur, fyri at viðkomandi kann vera í arbeidi
2. munandi bøtir um varandi avleiðingarnar av sjúkuni/brekinum ella
3. munandi lættir um gerandisdagin í heiminum.

Tað er altið bíligasti nøktandi koyristólurin, sum stuðul verður veittur til. Hetta merkir, at um ein vanligur (standard/transportkoyristólur) koyristólur er nøktandi, er tað ein slikur stuðul verður veittur til, og ikki ein stólur, sum kann innstillast. Vanliga er her talan um persón, sum fyrst og fremst brúkar koyristól sum flutningstól orsakað av óstøðugum gongulagi.

Er tørvurin hjá umsökjaranum soleiðis, at neyðugt er við einum koyristóli, sum er ella kann tillagast tørvin hjá umsökjaranum við atliti at innstilling til rygg, sæti, fót-stuðul, hjólinnstilling, hjóslag v.m., er tað ein tilíkur koyristólur, sum stuðul verður veittur til. Tað er ein treyt fyri at játta stuðul til ein tilíkan koyristól, at tørvurin hjá umsökjaranum ikki kann nøktast við einum vanligum (standard) koyristóli.

Ein koyristólur verður mettur at vera persónligt tillagaður, tá koyristólurin:

- er serframleiddur, og gjördar eru veruligar tillagaðar broytingar afturímóti einum vanligum koyristóli, ella
- hevur tillagingar- og innstillingsmöguleikar, ið gera tað möguligt at gera neyðugar innstillingar fyri at nökta tann ítkiliga tørvin

Stuðul verður játtaður til øll slög av koyristólum, tvs. bæði elektriskar og manuellar.

Viðvíkjandi stuðli til koyristól til persón, sum býr á stovni/sambýli verður víst til kap. 5.

Koyristólur, játtaður eftir forsorgarlóginu, verða veitt sum útlán, sum skal flýggjast aftur tá umsökjarin ikki brúkar hann longur. Tað er, at umsökjarin fær ikki ognarrætt til koyristólin.

Víst verður til kapitol 6 um hjálpartól veitt sum útlán.

4.7.3 Serligir stólar

Stuðul kann játtast til stólar við serligari tilevning, t.d. við serligari polstring ella elektriskari funktión, sum er neyðugt orsakað av víðfevndum kropsligum breki. Sum dømi um serligar stólar kunnu nevnast arthrodestólar og setur (rokna til persónar við stívum mjadnarliðið), katapultstólar (til persónar, sum hava trupulleikar av at seta seg, reisa seg).

Sostatt verður stuðul ikki veittur til vanligar hvílistólar.

4.7.4 Serlig kunningartökni sum hjálparráð

Serlig kunningartökni sum hjálparráð er vøra, sum er framleidd serliga við tí fyri eyga, at bøta um eitt samskiftisbrek (t.d. talimaskinur og samskiftistól og serligar teldur), herímillum serlig samskiftisforrit og onnur serlig útgerð til persónligar teldur. Sum dømi um samskiftisforrit kann nevnast skanningarforrit sum kunnu brúkast við einari einstakari kontakt, skermlesarar til syntetiska talu, skermknappaborð og sjóneykuforrit. Sum dømi um aðra serliga útgerð kann nevnast serlig knappaborð, serligar mýs og útgerð at morsa við.

Persónsskarin eru persónar við munandi skerdum hoyri-, talu-, sjónar-, ella skrivi- ella lesiförleika (orðblind), har hjálparráðið kann bøta munandi um avleiðingarnar av skerda samskiftisförleikanum.

Fyri at meta um virkistarnið og tørvin hjá persóninum í lötuni og frameftir, kann tørvur vera á tvørfakligum samstarvi við lutteku av t.d. ergoterapeuti, fysioterapeuti, lærara, neuropsykologi, talupedagogi og teknikara.

Er ivi um persónurin er fórum fyri at brúka hjálparráðið, soleiðis at tað bøtur munandi um samskiftisförleikan, kann gerast neyðugt at lata brúkaranum tað í eina royndartíð.

Telta er í høvðsheitinum at meta sum ein vanligur brukslutar, ið stuðul ikki verður veittur til, tí tørvurin á teldu hjá fólkvið niðursettum förleika, er ikki storrí enn hjá fólk annars.

Tó kann telta í serligum fórum vera hjálpartól. Tá er talan um teldu, sum ein fastur partur av eini stýrisskipan ella samskiftistóli við serligum forritum, ið bert kunnu vera á teldu, sum verður sertillagað tí einstaka viðskiftafólkum.

Tørvurin hjá viðskiftafólkum, ið kunnu fáa játtáða teldu sum hjálpartól, er soleiðis háttáður, at tey ikki fáa verið telduna fyri uttan, tí hon er teirra samskiftisamboð og/ella ein treyt fyri, at tey kunnu virka í gerandisdegnum yvirhøvur.

Dømi um hendan tørv kann vera persónur, ið einki mál hevur ella hevur vøddasvinn og tí ikki fær virka í gerandisdegnum, tí alt samskifti skal umvegis telduna, sum stýrir umhvørvinum ella talu og samskifti annars.

Í sambandi við játtan av serligari kunningartökni sum hjálpartól til persónar við progredierandi sjúkum, t.d. vøddasvinn ella ALS (amyotrofisk lateral sklerose), er umráðandi ikki bert at hyggja eftir verandi tørv, men eisini at taka atlit at støðuni, sum hon væntandi fer at vera frameftir. Herímillum er umráðandi at taka tað fyrilit, at stuðulin verður veittur, tá viðkomandi hevur frægstu fortreytirnar fyri at læra at brúka hjálparráðið.

4.8 Meirútreiðslur til serlig klædnapløgg

Forsorgarlógin, § 18 b:

Stk. 2. Til persónar, ið eru 18 ár og eldri, fevnir stuðul til hjálparráð eisini um meirútreiðslur.....til serlig klædnapløgg.

Sambært § 18 b í forsorgarlóginu kann stuðul veitast til meirútreiðslur til serlig klædnapløgg. Sum dømi um serlig klædnapløgg kunnu nevnast koyriposar, roykifyriklæði, bringuklútar og verndarbuksur til nögv inkontinentar persónar til nýtslu í svimjihyli.

Stuðul kann eisini veitast til meirútreiðslur til klædnapløgg til persónar sum orsakað av sjúku, vanlukku e.l. eru blivnir varandi avlumnir, og av hesum ikki longur kunnu brúka síni klæði, og tískil hava tørv á at skifta stóran part av klæðunum út í einum.

Børn og ung undir 18 ár, sum hava serligan tørv á klæðum vegna virkistarnið ella varandi sjúku, kunnu fáa stuðul til meirútreiðslur av klæðum eftir § 17 stk. 1 í forsorgarlóginu.

4.9 Meirútreiðslur til serkost

Forsorgarlógin, § 18 b:

Stk. 2. Til persónar, ið eru 18 ár og eldri, fevnir stuðul til hjálparráð eisini um meirútreiðslur til serkost ...

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:

§ 17. Stuðul verður veittur til meirútreiðslur til serkost til persónar við diabetes, cystiskari fibrosu, cöliaki og annað ovurviðkvæmi.

Stk. 2. Almannaverkið ger við stöði í fyriliggjandi kanningum metingar um, hvussu stór meirútreiðslan er, sum endurrindað verður fyrir.

Stk. 3. Persónar við cystiskari fibrosu fáa stuðul til meirútreiðslur til serkost, sambært tilmæli frá viðkomandi serlækna.

Stuðul verður veittur til meirútreiðslur til serkost til persónar við diabetes, cystiskari fibrosu, cöliaki og øðrum ovurviðkvæmi. Persónar, ið fáa stuðul til serkost, eru persónar, ið vegna sjúku ikki kunnu eta vanligan kost, og tí mugu eta serkost. Av tí, at tað kostar meira at eta serkost, verður stuðul veittur til meirútreiðslur av hesum, tvs. til tað, sum verður mett at vera munurin millum útreiðslur til "vanligan kost" og til serkostin. Serkostur skal ikki skiljast sum föðslutilskot, ið persónar eta í staðin fyrir vanligan mat, tí hesi ikki orka at eta vanligan mat, ella sum ískoyti til vanligan mat.

Stuðulin verður veittur eftir útrokningum sambært donskum prís- og kostkanningum við tað, at tilíkar kanningar ikki verða gjørdar í Føroyum. Í Danmark er tað Danmarks Statistik, sum ger prísútrokningar, meðan stovnar sum Levnedsmiddelstyrelsen og Servicestyrelsen fyriskipa kostkanningar, ið liggja til grund fyrir teim ásettu takstunum fyri meirútreiðslur til serkost.

Í Føroyum eru hvørki prískanningar ella kostkanningar, ið kunnu nýtast til endamálið at rokna meirútreiðsluna út. Einki grundarlag er tí fyrir at rokna út, hvat munurin er millum útreiðslur til kost hjá t.d. einum persóni við diabetes og hjá einum typiskum persóni utan diabetes í Føroyum. Viðmerkjast skal, at endurgjald fyrir meirútreiðslur í hesum fóri, ikki snýr seg um at kompensera fyrir hægri prísstøði í Føroyum, sum jú allir føroyingar liva undir.

Tað er grundleggjandi fyrir hugtakið um meirútreiðslur, at hava eina samanberingsrelasjón til "vanligan" tørv. Um ikki, so er einki grundarlag at veita stuðul eftir.

Meirútreiðslur til serkost til børn verður veittur sbrt. § 17, stk. 1 í forsorgarlóbini.

Kapitul 5 - Stuðul til koyristól til persónar á stovni/sambýli

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálpparráð:

§ 7. Stuðul verður ikki veittur til hjálpparráð, sum eru til felags nýtslu til persónar á stovni ella sambýli ella til útgerð og innbúgv, sum er at meta sum grundútbúnaður á viðkomandi stovni ella sambýli.

Stk. 2. Stuðul verður tó veittur, tá ið talan er um persónligt tillagað hjálpparráð, og hesi bert verða nýtt av tí einstaka og verða tíkin við, tá ið viðkomandi uppheldur sær utan fyrir stovnin ella sambýli.

Stk. 3. Koyristólur, ið skal lagast til tann einstaka, og sum tann einstaki hevur tørv á största partin av degnum, er at meta sum persónligt tillagað hjálpparráð sbrt. stk. 2.

Hevur ein persónur á stovni/sambýli tørv á einum persónligt tillagaðum koyristóli og tørv á, at nýta hann meginpartin av degnum, er talan um eitt persónligt hjálpparráð, ið stuðul kann veitast til sambært forsorgarlóginu.

Tá ið stuðul til koyristól sum serligt persónligt hjálpparráð verður játtað, skulu tvær treytir verða loknar:

1. talan skal vera um um ein persónligt tillagaðan koyristól, og
2. umsökjarin neyðturviliga er noyddur til at brúka koyristólin meginpartin av degnum.

5.1 Treyt - persónligt tillagaður koyristólur

Reglurnar í § 18 b í forsorgarlóginu fevna einans um stuðul til persónlig hjálpparráð. Tað eyðkenda við einum persónligum hjálpparráði er, at tað er kropsborið. Koyristólur, ið er tillagaður tí einstaka, hevur somu nyttu fyrir brúkaran, sum onnur kropsborin hjálpparráð, og er tí at samanbera við eitt kropsborið hjálpparráð.

Skal ein koyristólur koma undir reglurnar, er treytin, at hann er persónligt tillagaður til umsökjaran. Hetta hevur við sær, at koyristólurin skal vera ella kann tillagast tørvin hjá umsökjaranum við atliti at innstilling til rygg, sæti, fót-stuðul, hjólinnstilling, hjólslag v.m.

Tørvurin hjá umsökjaranum skaltískil ikki kunna nøktast við einum vanligum (standard) koyristóli.

Ein koyristólur verður mettur at vera persónligt tillagaður, tá koyristólurin:

- er serframleiddur, og gjördar eru veruligar tillagaðar broytingar afturímóti einum vanligum koyristóli, ella
- hevur tillagingar- og innstillingsmöguleikar, ið gera tað möguligt at gera neyðugar innstillingar fyrir at nøkta tann ítokiliga tørvin

Koyristólur, sum verður játtaður sum persónligt tillagað hjálpparráð, fevnir í útgangsstøðinum um öll slög av koyristólum, tvs. bæði elektriskar og manuellar.

5.2 Treyt - tørv á koyristólinum största partin av degnum

Fyri at ein koyristólur skal kunna metast sum eitt persónligt tillagað hjálpparráð, krevst harumframt, at koyristólurin neyðturviliga skal brúkast största partin av degnum.

Eyðkenni fyrir teir persónar, ið hava henda tørv, er, at tað ikki eru aðrir möguleikar enn júst hesin koyristólur, ta tið teir eru uppi. Persónur, sum fyrst og fremst brúkar koyristól sum flutningstól

orsakað av óstøðugum gongulagi, er ikki fevndur av hesum, tí koyristólurin tá ikki neyðturviliga verður brúktur alla ta tíð, viðkomandi er vakin.

Tað ber ikki til neyvt at áseta, hvussu langa tíð “størsta partin av degnum” fevnir um. Persónar, sum fyrir tað mesta mugu sita í koyristóli, ta tíð teir eru uppi, koma undir orðingina. Tað er, at ein persónur, sum t.d. heldur vil vakja um náttina, eisini lýkur treytirnar.

Persónar, sum hava brúk fyrir koyristóli meginpartin av degnum, kunnu t.d. vera persónar við:

- breki, ið hevur við sær, at viðkomandi er sera lamin ella hevur onnur viðfevnd likamlig brek, og tí ikki kann koma, ella hevur sera avmarkaðar möguleikar fyrir at koma ymsastaðni utan við brúk av koyristóli, ella
- sera stórum lungnatrupulleikum, t.d. “steinlungum”, sum gera, at viðkomandi hevur skerda megi ella so vánaliga andatrondg, at tað er ógjørligt at koma ymisk støð, utan við hjálp av koyristóli, og har tól og útgerð eru fest á koyristólin.

5.3 Koyristólur sum útlán

Koyristólur, játtaður eftir forsorgarlögini, verður veittur sum útlán, sum skal flýggjast aftur tá umsökjarin ikki brúkar hann longur. Tað er, at umsökjarin fær ikki ognarrætt til koyristólin.

Vist verður til kapitul 6 um hjálpartól, veitt sum útlán.

Kapitul 6 - Hjálpartól sum útlán og leiðbeining í nýtslu

6.1 Hjálpartól sum útlán

Hjálpartráð, ið kunnu endurnýtast, verða nevnd hjálpartól. Hjálpartól, ið eru játtað eftir forsorgarlögini, verða altið veitt sum útlán. Hetta merkir, at hjálpartólið skal latast Almannaverkinum aftur, tá ið umsökjarin ikki hevur brúk fyrir hesum longur. Sostatt fær umsökjarin ikki ognarrætt til hjálpartólið.

6.2 Endurnýtsla av hjálpartólum

At hjálpartól verða veitt sum útlán merkir tí, at umsökjari kann fáa játtað eitt brúkt hjálpartól um mett verður, at hjálpartólið nøktar tørvin hjá umsökjaranum. Tað er Almannaverkið, sum tekur avgerð um, hvort eitt brúkt hjálpartól lýkur treytirnar at vera tað bíligasta nøktandi hjálpartólið, og um hjálpartólið í nóg stóran mun bøtir um virkistarnið. Hetta er eisini galddandi fyrir koyristólar.

Umsökjari hevur skyldu til at ansa væl eftir hjálpartólinum, sum viðkomandi hevur fingið sum útlán. Stuðul verður veittur til endurnýggjan av hjálpartólum í tann mun, at talan er um vanligt slit, sí kapitul 7.

6.3 Leiðbeining í nýtslu av hjálpartólum

Tað hevur stóran tydning, at umsökjarin fær góða leiðbeining, tá ið hjálpartólið verður roynt, og at umsökjarin fær góða tíð, soleiðis at viðkomandi kann gerast kunnigur við hjálpartólið. Í serligum føri kann vera mælt til, at umsökjarin fær høvi til at royna hjálpartólið í eina tíð.

Leiðbeiningin skal eisini fevna um upplýsingar um möguligar trygdarforskriftir og viðlíkahald. Leiðbeiningin verður tilrættaløgd eftir tí einstaka umsökjaranum og slag av hjálpartóli. Bert á tilikan hátt, verður stórst nytta fingin burturúr hjálpartólinum.

Er talan um sálarligt virkistarn, skal roknast við, at tað tekur tíð at royna og venja seg við hjálpartólið, og at hetta helst skal fara fram í tí umhvørvi, sum hjálpartólið seinni skal brúkast í.

Umsøkjari skal upplýsast um sínar skyldur at fara væl um hjálpartólið.

Almannaverkið ber ábyrgdina av, at játtað hjálpartól verða tillagað persóninum, ið skal nýta hjálpartólið.

Tá talan er um persón á stovni ella sambýli verður væntað, at viðkomandi stovnur ella sambýli tekur sær av vanligari leiðbeining og tillagingum av koyristóli.

Kapitul 7- Útskiftan, eyka hjálparráð, rakstur o.a.

7.1 Útskiftan, eyka hjálpitól og umvæling

Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:

§ 6. Stuðul verður ikki veittur til rakstur, reingerð og vanligt viðlíkahald av hjálpartólum.

Stk. 2. Til elkoystólar og til onnur hjálpartól, verður stuðul tó veittur til battaríir, ið ikki kunnu keypast í vanligum handli, og har tað ikki verður mett ráðiligt, at brúkarin sjálvur skiftir battariíni.

Stk. 3. Er talan um slit orsakað av vanligari nýtslu, sum hevur við sær, at hjálpartólið ikki kann nýtast sambært endamálinum, verður stuðul veittur til umvæling og útskiftan, herundir eisini til slangur og dekk til koyristólar.

7.2 Útskiftan

Hjálparráð verða skift, tá ið tørvur er á tí. Tað er ógjörligt at orða nakað alment um, hvussu leingi eitt hjálparráð skal halda, og tí er tað alneyðugt, at gjörd verður ein ítökilig meting, tá ið søkt verður um at skifta hjálparráð.

Í kap. 4 um tey einstóku hjálparráðini verður vegleiðandi nevnt, hvussu oftani hjálparráð kunnu verða skift. Hetta hevur ikki við sær, at hjálparráð skulu skiftast út aftaná hetta tíðarbilið, ella at tørvur ikki er á fleiri útskiftingum. Persónlig nýtsla, kropsligar broytingar og slit kann sjálvtt eftir stutta tíð gera tað ógjörligt at brúka hjálparráðið. Umframt hetta, kann tørvurin hjá umsøkjaranum - vegna sjúku broytingar - vera broyttur.

7.3 Eykahjálparráð/tól

Vanliga vil tað ikki vera tørvur á eykahjálparráði. Við persónliga tillagaðum kropsbornum hjálparráðum sum kompressionssokkar, bróstprotesum, stuðulskorsettum og øðrum hjálparráðum, kann tað tó vera tørvur á eykahjálparráði av reinførisávum.

Um hjálpartól t.d. er veitt at nýta í heiminum, og tað er trupult at taka tað við sær úr heiminum, kann stuðul verða veittur til eykahjálpartól, um ein ítökilig meting víssir, at tørvur er á hesum.

Tó ber altið til at fää eykahjálpartól til barn at nýta í heiminum, ið er trupult at flyta við barninum, tá ið foreldur ikki búgva saman og barnið uppiheldur sær skiftivís hjá báðum foreldrum.

Til ber ikki at fáa eykahjálpartól, tá talan er um ábyrgdarökið hjá øðrum myndugleika, sí vegleiðing um markamót nr. 1/2010.

7.4 Umvæling

Stuðul verður veittur til neyðugar umvælingar av hjálpartólum. Í slíkum fórum eigur at vera hugsað um ásetingarnar í keypilógini um 1 ára reklamatíonsfreist ella mögulig lyfti/avtalur um garanti ella ókeypis veitingar/tænastur.

Tryggjast má, at hjálpartólið verður umvælt á ein forsvarligan hátt, og at umsøkjarin minst möguliga saknar hjálpartólið. Meðan umvælt verður, er möguleiki fyri at læna eitt hóskandi hjálpartól i umvælingartíðarskeiðnum.

Kemur javnan skaði á hjálpartólið, eigur at verða umhugsað, hvort brúkarin sjálvur kann lastast fyri hetta. Hesi viðurskifti verða tikan við í metingini um, hvort viðkomandi kann fáa nýtt hjálpartól, ella um talan er um umvæling vegna slit av vanligari nýtslu.

7.5 Rakstur av hjálpartólum

Stuðul verður ikki veittur til rindan av útreiðslum, sum standast av nýtslu av hjálpartólum, tvs. rakstur, reingerð og vanligt viðlíkahald.

Longu áðrenn ella í sambandi við játtanina, eigur umsøkjarin at verða kunnaður um tær útreiðslur, ið koma afturat og væntaða upphædd. Umhugsað kann vera, um heimild er at veita stuðul til útreiðslurnar eftir § 15 í forsorgarlögini ella eftir § 12 í almannapensjónslögini eftir figgarligari meting.

Stuðul verður tó veittur til einstakar rakstrarútreiðslur. Stuðul verður veittur til battariir til elkoystistólar, um hesi ikki kunnu keypast í vanligum handli ella um tað ikki er ráðiligt, at umsøkjarin sjálvur skiftir battariini. Sostatt verður stuðul veittur til battariir, akkumulatorar e.l., sum ikki kunnu keypast í vanligum handlum, og har sjálv installátiúnin (innleggingin) krevur serkunnleika ella serliga umhugsan, sum tað neyðturviliga ikki kann væntast, at umsøkjarin hefur.

Battariir til eitt nú ávaringartól og lyktir, ið kunnu keypast í vanligum hvonndagsvøruhandlum, sölubúðum (kioskum) e.l., og sum ikki krevur serliga vitan ella umhugsni, eru sostatt ikki fevnd av heimildini.

Harumframt verður stuðul veittur til at skifta dekk og slangur á koyristólum.

7.6 Trygging

Tá ið stuðul verður játtaður til tríhjólaða knallert er treytin, at umsøkjarin teknar ta lógligu ábyrgdartryggingina og rindar hesa útreiðslu.

Krøv kunnu ikki setast umsøkjaranum at hava hjálpartólið tryggjað á serligan hátt. Umsøkjarin hefur skyldu at rökja hjálparráðið á ein reiðiligan hátt. Kemur skaði á hjálparráðið ella verður tað oyðilagt, og umsøkjarin ella skaðaelvarin hava eina familjutrygging, skal kannast, um tryggingin tekur við. Umsøkjarin hefur skyldu at vera við til hetta.

Kapitul 8 - Málsviðgerð**8.1. Útvegan áðrenn játtan****Kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð:**

§ 4. Hjálparráð, ið brúkari hevur útvegað sær, áðrenn umsókn er játtáð, koma ikki undir asetingarnar í hesi kunngerð.

Sambært § 4 í kunngerðini um hjálparráð, verður stuðul ikki veittur til hjálparráð, sum brúkari hevur útvegað áðrenn umsókn er játtáð. Tí er tað av týdningi at kanna, at rokningin/fakturin er dagfestur eftir at játtanarskrivið er móttikið av umsökjaranum.

8.2 Læknaváttanir

Í málum, har heilsuváttanir verða mettar neyðugar, útvegar Almannaverkið upplýsingarnar frá heilsustarvsfólk.

Almannaverkið metir um, hvort neyðugt er við læknaváttan og um neyðugt er við læknaváttan frá lækna innan ávísu serlæknagrein.

Í málum, har stöðan hjá persóninum er “stationær” er ikki neyðugt at biðja um nýggjar upplýsingar um heilsustøðuna, hóast talan er um nýggja umsókn.

Tá umsökjari sökir um nýtt hjálparráð orsakað av broytingum í heilsuviðurskiftum, skulu heilsupplýsingar altið útvegast.

8.3 Avgerðir

Meginreglan er, at ein avgerð altið verður fráboðað skriviliga. Vist verður til fyrisitingarlógin hesum viðvíkjandi (§§ 21, 22, 23).

Ein skrivilig avgerð er eitt týdningarmikið skjal og ger týðiligarí, hvat ið er avgjört og hví.

Um avgerðin ikki gongur umsökjaranum fult út á møti, eigur hon at innihalda:

- Úrsliðið, ið myndugleikin er komin fram til. Tað er, um umsökjarin hevur fingið tað hjálparráð, ið sökt er um.
- Grundgeving fyrir avgerðini, har vist verður á tey høvuðsfyrilit, ið hava verið avgerandi fyrir útinningina av metingini, hvørjar upplýsingar dentur er lagdur á, og á rættarreglur, ið eru kravdar.
- Lýsing av faktisku upplýsingunum í málinum, sum hava stóran týdning fyrir avgerðina.
- Sjónarmið hjá umsökjara.
- Rættarreglur og siðvenja, sum dentur er lagdur á. Tað er, tilvísing til lógin, kunngerðir og vegleiðing, soleiðis at umsökjarin kann finna fleiri upplýsingar.
- Kæruvegleiðing

8.4 Umboðan og hjásitari

Umsökjari hevur rætt til at lata seg umboða av øðrum ella fáa hjálp frá øðrum, ynskir hann tað. Tað er umsökjarin, sum velur, hvønn hann ella hon ynskir skal umboða seg. Almannaverkið eigur at kunna viðkomandi um henda möguleika. Vist verður til kap. 3 í fyrisitingarlógin hesum viðvíkjandi.

8.5 Kæruvegleiðing

Avgerðir um stuðul til hjálparráð sambært § 18 b í forsorgarlögini og kunngerð nr. 18 frá 2010 um stuðul til hjálparráð, kunnu kærast til Kærunevndina í almann- og heilsumálum. Vist verður til kap. 7 í fyrisingarlögini hesum viðvíkjandi.

Gildiskoma

Henda vegleiðing er til kunngerð nr. 18 um stuðul til hjálparráð frá 2010, ið kom í gildi 1. apríl 2010.

Almannamálaráðið, tann 2. sept. 2013

Vinaliga

Eyðun Mohr Hansen
aðalstjóri